

BETER BESCHERMD - project verbetering uitvoering ondertoezichtstellingen

Startdocument (september 2005)

Beoogd resultaat

Een effectieve uitvoering van ondertoezichtstellingen door de bureaus jeugdzorg en de landelijk werkende instellingen voor gezinsvoogdij.

Toelichting

Een minderjarige wordt onder toezicht van een bureau jeugdzorg (bjz) of landelijk werkende instelling voor gezinsvoogdij (lwi) geplaatst wanneer zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig worden bedreigd, en de bedreiging niet op een andere wijze kan worden afgewend. Een door het bjz of lwi aan te wijzen gezinsvoogdijwerker heeft de taak toezicht te houden op de situatie van de minderjarige, en de minderjarige en de ouders hulp en steun te bieden zodat de bedreiging wordt afgewend. Hulp en steun moeten erop gericht zijn dat de ouders de verantwoordelijkheid voor opvoeding en verzorging zo veel mogelijk kunnen behouden.

Het bjz en de lwi zijn bevoegd de ouders aanwijzingen te geven over de opvoeding en verzorging van hun kinderen; de ouders moeten deze aanwijzingen opvolgen. Blijven ouders in gebreke, dan kan dit een reden zijn voor een verderstreckende maatregel: een ontheffing of ontzetting uit het gezag. De maatregel van de ondertoezichtstelling (ots) gaat dus gepaard met een beperking van het gezag van de ouders.

Het aantal ots'en is circa 20.000; de jaarlijkse in- en uitstroom 5500. De gemiddelde looptijd van een ots is 40 maanden; gaat het om een ots die wordt gevolgd door een verderstreckende maatregel dan is die looptijd gemiddeld 50 maanden. Redenen voor het beëindigen van een ots zijn: de doelen van de ots zijn behaald (54%), het bereiken van de meerderjarige leeftijd van de ots-pupil (37%), en het treffen van een verderstreckende maatregel (9%).

Sinds de invoering van de gewijzigde ots-wetgeving in 1995 is er veel kritiek op de uitvoering ervan. Blijkens verschillende rapporten van wetenschappelijk onderzoek¹ is een belangrijke reden voor de problematische uitvoering van de ots de geringe tijd voor direct hulpverleningscontact met de cliënten.

Daarnaast zouden gezinsvoogdijwerkers onvoldoende gespits zijn op het herstel van de opvoedingsvaardigheden van de ouders, en de ots-pupil te weinig betrekken bij het opstellen van het hulpverleningsplan. Ook zou hij onvoldoende juridische kennis hebben, weinig of geen aandacht hebben voor nazorg, en zouden er verbeteringen te bereiken zijn door een meer planmatige aanpak.

Ten slotte zou de gezinsvoogdijwerker onvoldoende ondersteuning krijgen van multidisciplinair overleg. Waar dat wel het geval is zijn de gedragswetenschappers niet altijd adequaat toegerust op de ondersteunende taak. De informatie aan cliënten over de ots schiet tekort.

Intussen is het project 'Deltaplan Gezinsvoogdij' afgerond; in dit project is een nieuwe werkwijze ontwikkeld voor de uitvoering van ots'en. Uit de evaluatie van het project blijkt deze nieuwe werkwijze een aantal verbeteringen op te leveren zoals een meer planmatige aanpak, van vooral de bij de ots-pupil geconstateerde zorgpunten.

¹ Te weten 'Met recht onder toezicht gesteld, evaluatie herziene ots-wetgeving' (Verwey-Jonker Instituut, 2000) en '909 zorgen. Een onderzoek naar de doelmatigheid van de ondertoezichtstelling' (Vrije Universiteit, 2001).

Betrokken organisaties

Bureaus jeugdzorg, landelijk werkende instellingen voor gezinsvoogdij, Raad voor de Kinderbescherming, Raad voor de Rechtspraak.

Globale planning

- 2005: besluit over de resultaten van het project 'Deltaplan Gezinsvoogdij' opstellen van een plan voor de invoering van de nieuwe werkwijze
- 2006: start invoering nieuwe werkwijze bij bureau jeugdzorg en landelijk werkende instellingen voor voogdij en gezinsvoogdij